

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4580,Seminarium-popularnonaukowe-Z-kamera-po-PRL-u-Portret-filmowej-Warszawy-Warszawa.html>
07.04.2026, 03:55

Seminarium popularnonaukowe „Z kamerą po PRL-u”. „Portret filmowej Warszawy” - Warszawa, 20 kwietnia 2010

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Warszawie zaprasza na czwartą edycję wykładów dla nauczycieli historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, studentów kierunków humanistycznych oraz uczniów wybierających tematy związane z filmem i historią najnowszą do ustnej prezentacji maturalnej z języka polskiego. Proponujemy sześć spotkań w cyklu miesięcznym (listopad 2009 – kwiecień 2010) przedstawiających peerelowską rzeczywistość poprzez: materiały archiwalne Polskiej Kroniki Filmowej; filmy dokumentalne, które zrealizowali wybitni twórcy polskiej szkoły dokumentu, np. Jerzy Bossak, Andrzej Munk, Jerzy Hoffman, Krzysztof Kieślowski, Kazimierz Karabasz, Marcel Łoziński czy Andrzej Trzos-Rastawiecki; filmy fabularne – oprócz arcydzieł polskiego kina, pokazane zostaną także fragmenty filmów o jednoznacznie propagandowym zabarwieniu. Każdy wykład ilustrowany będzie pokazem multimedialnym.

Udział w seminarium zostanie potwierdzony pisemnie.

Wykład:

prof. dr hab. Piotr Zwierzchowski, autor m.in.: *Zapomniani bohaterowie. O bohaterach filmowych polskiego socrealizmu*, Warszawa 2000; *Pęknięty monolit. Konteksty polskiego kina socrealistycznego*, Bydgoszcz 2005; *Spektakl i ideologia. Szkice o filmowych wyobrażeniach śmierci heroicznej*, Kraków 2006; redaktor naczelny rocznika „Blok. Międzynarodowe Pismo Poświęcone Kulturze Stalinowskiej i Poststalinowskiej”.

Szczegółowe informacje i terminy spotkań będą ukazywać się na stronie internetowej IPN (www.ipn.gov.pl) pod hasłem „zapowiedzi”.

Dodatkowe informacje i zgłoszenia:

Sławomir Stępień, tel. (0-22) 526-19-19, e-mail: slawomir.stepien@ipn.gov.pl

20 kwietnia 2010 r. w Centrum Edukacyjnym IPN przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie odbyło się spotkanie na temat **Portret filmowej Warszawy**.

Jeśli nawet najznakomitszym portretem miasta w polskiej kinematografii pozostaje Łódź w „Ziemi obiecanej” Andrzeja Wajdy, to Warszawa nie tylko pojawia się w polskim filmie najczęściej, ale także zajmuje w nim miejsce szczególne. Jest bowiem miastem znaczącym zarówno jako stolica, jak i miasto-symbol w polskiej przestrzeni kulturowej. Bardzo często jest też po prostu miejscem, w którym rozgrywa się akcja filmu, a które łatwo

zidentyfikować nawet komuś, kto nie zna Warszawy. W filmach pojawiały się konkretne miejsca, znane nie tylko mieszkańcom miasta, identyfikujące filmową przestrzeń. Charakterystyczne są także przemilczenia, jak choćby nieobecność ruin Zamku Królewskiego nawet w tych filmach, które kręcono na Starówce.

Kamery w filmach dokumentalnych i fabularnych pokazywały zarówno warszawskie zabytki, jak i nowe budownictwo. Filmowe obrazy odbudowanej Warszawy miały być świadectwem osiągnięć socjalistycznego budownictwa, choćby ze względu na skalę zniszczeń wojennych i zmiany urbanistyczne i architektoniczne. Warszawa była miastem-męczennikiem, ale i miastem-feniksem odradzającym się z popiołów. Miała być odbudowana, ale miała też być jeszcze wspanialsza niż przed wojną. Te plany i ich realizacja zostały zapisane przez filmowców. Warto przy tym pamiętać, że dla dzisiejszego widza filmowe portrety miasta stanowią nieocenione źródło wiedzy o wyglądzie ówczesnych ulic, budynków itp. Nawet jeśli mamy do czynienia z wizerunkiem propagandowym, kamera nieraz rejestrowała elementy prawdziwego życia. Tworzyła wszakże również obrazy wyidealizowane, pełne kolorów i życia, tworzące świat atrakcyjny, zgodny z pożądanym wizerunkiem, ale też pasujący do filmowych konwencji.

Warszawa 48, reż. Tadeusz Roman [Roman Banach] (1948)

Powrót na Stare Miasto, reż. Jerzy Bossak (1954)

Przygoda na Mariensztacie, reż. Leonard Buczkowski (1953)

Warszawa 1956, reż. Jerzy Bossak (1956)

Spacerek staromiejski, reż. Andrzej Munk (1958)

Małżeństwo z rozsądku, reż. Stanisław Bareja (1966)

Szkice warszawskie, reż. Henryk Kluba (1969)

Nie ma róży bez ognia, reż. Stanisław Bareja (1974)

Czterdziestolatek, reż. Jerzy Gruza (1974-1977)

Wielki kram, reż. Tadeusz Makarczyński (1977)